# BREF

## från en Stockholmsbo

TILL EN VÄN I LANDSORTEN ANGÅENDE ROMANSEN

# AXEL,

AF ESAIAS TEGNÉR. -------------- Andra Upplagan. -------------- STOCKHOLM, ELMÉNS ET GRANBERGS TRYCKERI, 1835.

---

## Förord till den elektroniska utgåvan

Verket, som utgavs anonymt, utkom första gången 1826. Denna andra upplaga utgavs postumt sju år efter författarens död.

Boken, som tillhör Koninklijke Bibliotheek - Nederländernas nationalbibliotek, har scannats av Google Books. Den anpassades och OCR-tolkades för Projekt Runeberg i april 2015 av Bert H.

**Originalupplagan från 1826 har digitaliserats av Kungliga Biblioteket i Stockholm.**

Vid återkomsten från Din utländska resa bad Du mig skriftligen yttra mina tankar om ett poem, som hos utländningen gjort mycket uppseende och äfven blifvit öfversatt på flera fremmende nationers språk,— Du menade: Romansen Axel af Hr Biskopen m. m. Dr. Tegnér. Öfverhopad af göromål, har jag ej förr än nu kunnat gå Din önskan till mötes, ehuru visserligen ganska ofullkomligt; ty såsom blott vitterhetsälskare, men ingalunda konstdomare, kan jag ej gifva dig mer än några smärre reflfexioner, hvartill poemet tyckts mig föranleda; några svaga uttryck af de känslor, som vid dess ofta förnyade genomläsande intagit min själ. — Åt vår odödlige Leopold har Skalden tillegnat sitt poem med följande dedikation:

Det satt på en af Pindens tbroner

en sångarkung i utdödt bof,

och harpan med de rena toner

låg tystnad på hans arm och sof.

Han var ej mer, som förr, den glade

förtjusarn, hörd af stad och land,

Och mörkret, för att hämnas, hade

uppå hans ögon lagt sin hand.

Då reste sig ett yngre slägte

med sorl ur sina dalars natt,

De stormade men ingen räckte

till thronen; der den gamle satt.

a

Gick så en främling med sin lyra den vilda tummelplats förbi.

Han såg väl striden och dess yra,

Men icke meningen deri.

”Hvad vill, sad’ ban, det långa kifvet? Den boges måttstock är ej vår.

Från. andra höjder såg han lifvet, hans sång på andra toner går*

Från himlen kommer sångarljuset, dess första färg har ingen setL Det bryts i skyn, det bryts i grusety för Gud allena är det ett.

Som blomstren skifta i det gröna, så skiftar Diktens lätta här.

I många former trifs det Sköqä, och skont ärv allt, som snillrikt är*

Hell dig, bland classiska ruiner du gamle, hog och undransvärd!

Du Pbarus, som står qvar och skiner ur en förgången sångarverld!

Till skum slås vågorna och stanna emot din fot: för seglarns syn du står med lågan ‘ på din panna, och lyser djupet^ tänd i skyn.” —

Så talade * hån rbrd, och lade för skaldens fotter ned sin krans.Den krans var ringa, men han ha<Je ej någon bättre då till bands.

\

Ocb solen sjunker i detsamma, och natten står på bergets topp: ocb rundt kring sångarns bjessa flamma det gamla Minnets facklor opp.

Skönheterna i denna poetiska hyllning åt den vördnadsvärde "Sångarkungen” och det träffande i skildringen af de så kallade gamla och nya vittra skolorna, undfalla Dig säkerligen icke, hvarföre jag genast förfogar mig till sjelfva Poemet.

Efter den vackra inledningen som lyder ^ålundf:

13en gamla tiden är mig Lär,

Pen gamla Garolinska tiden, fy glad han var som srøyetsfriden, pcif mpdig såstrtn segren är.

ligger i de norra lan^ea dess återsken åring biqJaraodefi, och mägtig* geftalter gå med tøjte* gula, fockar blå, i aftonrodqan upp ocb neder.

Med vördnad ser jag opp jtilj Eder;

J Hjelfar från en högre yerld med kaller ocb med Jauga svärd i

En af de gsidje Caroliner jag kände i min barndoms dar.

På jorden, Stod ban ännu q var, ett segertecken i ruiner.

Eråu huudraårig bjessa skenallt silfvér som den gamle hade, och ärren på hans panna tade hvad .runor på en Bautasten«

Väl var han fattig, men förtrogen med poden, lekte tian med den $ som förr i fält han lefde an, och bodde i< ett torp i skogen*

Dock ägde han klenoder två, mot dem han ansåg; verlden ring*: sin Bibel och sin gamla klinga med Carl den Tolftes namn uppjj.

Den store Konungens bedrifter som letas nu i hundra skrifter (ty vida kring den örnen flög) de stodQ i den gamles minne ,

$om kämpe-urnorna stå innfe uti en grönklädd ättehög.

O! när han talte om en fara för Kungen, för hans gossar blå, hur högt han bar sitt hufvud då, hur tindrade hans ögon klara, och kraftigt som ett svärdshugg klang hvart ord som från hans läppar sprang« Så salt han ofta, långt pi natten, pch talte om den fordna tid, och hvar gång Carl blef nämnd därvi4 han lyfte på den slitna hatten* Förundrad stod jag . vid hans knän (ty längre *ipp jag då ej räckte) och bilden af hans hjelte-slägte <len bar jag från min barndom hän*

Och månget dunkelt sagominnes

bor .sedan de$9 uti mitt sinne svärdsliljan likt, när i sitt fro bon sofver under vintrens sno.t

Den gamle hvilar hos de dode,

Frid med hans aska! Sagaps ord bar jag af honom. Tag deq, Nord, och gråt mc/ mig vid Axels ode!

Mot gubbens' ord min sång är matt, i enkla rim. tillkoj>asatt.

följer sjelfva romansen. Denna börjar Skalden ined en målning af den tidpunkt, då bandeisen passe-r rade, en tidpunkt: sotii här skildras så värdigt den Hjelte, hvilken då forde Sveriges spira., men af elt olyckligt öde såg sig tvungen att i overksam-, het för oö t a sio tid bland kristna namnets föddg fiender, medan hans egna stater' föröddes af ut-s ländskt yålcf och jtfbemsfea partitftrider:

Den stor^ Kungen låg i Bcnder.

Forödda voro ren hans länder, beledt hans aamn, nyss ärorikt.

Hans folk, en särad kämpe likt, som ren af döden .känner kölden, och intet hopp om. räddning fans i något annat bröst än hans., fast stormen bläddrade i bladen, af ödets bok, fast jorden skalf, lugn stod han, som ett bombfritt hvalf står c^var i den förbrända staden; som klippan i det vilda haf* som sinnesstyrkan på ep graf.Med tanken oupphörligt fästad på sitt rikes yäl, beslutade Konung Carl att skriftligen uppmana Rådet till enighet och kraftigare försvarsanstalter ino» de fiendiliga grannarna* Depescherna härom anförtrodde han åt romansens hjefte Axel, $oro borde Öfverbrjpga dera till Stockholm:

En afton han till Axel sade:

^Öär är,ett fcref — ett bref han lade Pfj han* händer — Axel, tag och rid igenom natt och dag {tjll Sverige opp: när dit du länder du lemnar det i Rådets händer.

Far hän med Gudi, än i qväll, och helsa till de gamla fjäll T —

Ny* följer fkijdfiogen af (ijeltena börd, baos karakter och af hans tappra yapenbrpder:

Png Axel älskade att rida.

{Glad tog han brefyet, sydde in i baltet det. Yid Holofzin hanf fader föll yid Kpngeps sida, ocb öfyergifven, lägretf sop uppväxte ibland yapnepf dåo.

Det var en skon gestalt som Norden dem foder äftnt| pågon gång, frisk som en ros, men smärt och lång som tallar i dep svenska jorden.

Som himlen på en molnfri dag var pannans hvalf så fritt och hcrrligt, och allvarsamt och bottenärligt hvartenda af hattt anletsdrag.

Det syntes på hans klara Ögaatt det var fjordt att blicka opp med redlig tillförsigt odt hopp till ljusets Fader .i det hogä, och blicka utan fruktan néf pä honom som blott riatteri ser. —

En plats bland Konuhgehä Drabanter han fick, ibland sin själs forvandter. En ringa hop, tf deras tal var sjti, som Carfävägnens stjernor, högst nio, såsoiri minnets tätnor, och strängt var deras fria val.

De pröfvades med svärd och lägor.

Det var eri christtiäd vikingstam,

ej ölik den söm fordom samm

pä drakar ofver mörkblå vågor.

t)e söfvo aldrig uti säng,

men på sin kappa, bredd på jorden,

blarid storm och drifvor ifrån Norden,

så lugnt som på en blomsteräng.

Én hästsko ktamäde de samman, och aldrig såg du dem kring flamman sOm sprakat* ifrån spisefns hälls de eldade med kulor ger rit ti toda sotri när dagens stjerna går ned i blod en vinterkväll.

Det var eri läg 1 stridens våda att ett fick vika först för sja med bröstet vändt mot dem ännu, ty ryggen skulle ingen skåda.

Och slutligt var det ock ett bud' helt svårt, det svåraste kanhända, till ingen mö dp fingo yäodaa

sin håg fcfrr’n Carl tog sjelf e* bru<& tlur himmelsblått två ögon lyste, bur rosenrødt två lämpar myste, bur barmetis svanor sumdio på sin insjö, likaledes två, de raåste blunda «— eller sprihga: de voro vigde vid sin llinga.

Med hvilken kraftfullhet beskrifver iche Skalden dessa härdade Martis söner, hvilka hjelp-te Carl att skörda så många lysande (agrar på stridens hledigа bana, och med hvilket behag målar ban icke den för dem förbjudna fruktens, det vackra konets retande Skönheter! Lika dråpligt* oni icke ännu förträffligare, målar haå straxt derefter Axete strid med de försåtliga fienderna, och hatos slutliga fall för den Öfverlagsna mängdens bugg:'

Ung iixel sadlar gångärn giädt öch rider genom dag och nätt.

Så kora han hän till Ukräns granset då plötsligt det i skogen glänser af spjut och sablar rundt omkring.*

På en gång knapps tfeti blanka riög* ihop. ”Du för ett href från Bender* stig af, gif det i mina händer, gif, eller dö!*' — Ett svärdshugg tar hans tydliga, hans svenska svar, öch talarn, plötsligt ödirijuk vorden* sig bugar i sitt b!o<f til) jorden.

Med ryggen stödd emot en ek den kämpe leker nu sin fek ^

flvarutövarUt det'tanga slagsvärd suiir der bojs ett knä och blodet frusar, och ärligt loste ban sin ed.

Ej ett fflot sjå 7- det vore ringa — men en mot tjugu. flog bant klibg* lian stridde som Rolf Krake stred.

Der var ej mera hopp i noden, ban stred for sällskap blott i döden]

Och månget sår med purpur-mund ren li viskar om hans sista stund, och blodet kriflg hans bjerta somnar och banden, grodd vid fastet^ domnar) det svartnar for hans oga#. Matt ban sjunker-i den långa Batt.

Men hejdom utbrottet al vår smfirtat hjeU ten är väl öfvermänftad och slagen, men icke död* Den Gud, hvilken han'äntiU ej vågat egna sin dyrkan, hyser inedlidande för honom, och stickar tid hans räddning en ädel Amazon, som snart blir det käraste föremål for haqs bjerta:

0

fialloh/ det skallår genom skogen*, bch falken dristig, handen trogen, förfölja ro(vet. 1 galopp en jägarskara svänger opp.

Främst på en tigerfläckig fåle> med riddrägt grön, med rosenkind, framsusar som en hvirfvel-vind en sköldmö', skön som dagens stråle.

Förfärad röfvarhopen flyr, men gångarn för de döda skyr,

!ocb med ett sptåtig står bott p! jotdert, Ber låg han, som iiti en däld en ek utÖfver småskog fälld när stormen rasat, ifrån Nörderi.

Ilur skøn bän låg uti sitt blöd! öch lutad Øfvér honom stod,

Maria, liksom förr Diana nedstigen från sin himmels batiä, på Latmos, långt från jagtens dSnt stod ofver sin Endymiöft,

Den slumrarn som förtjuste heitné han var ej skönare än dennO.

En gnista lif ähnn forspörjs uti hans barm, fast sÖnderskjfitdti, och på en bår, af qvistar knuten, som i ett ögonblick besörjs, den bleknade de Varsamt bära* till hennes boning, som var nätä

1 följande tirad i

Hon satt brod vid hans Wvudgard af ömkan öeh af sorg betagen, och fäste på de bleka dragen en blick, ett kungarike värd.

Hon satt liksom i Greklands lunder (dén sköna verid, som nu går under) en yppig ros, som växer Vild bredvid en ftllen Hetkulsbild.

Till slut han vaknar ur sin dvala och ser sig om och börjar talav Men ack! hatrs öga, förr så mildt, nu var det stirrande och vildt.”Hvar är fag? — Hvad tMI du mig, flicka? På mig får ej en q vinna blicka. 1 ;

Jag borer till Rung Carl.« Din tår får icke falla i mitt sår.

Min ftider bor i vintergatan, han vredgas, han har hört min ed.

Hur skön år dock den frestarn led!

Hur lockande! Vik från mig, satan!

Hvar år mitt bålte? Hvar mitt bref?

Med egen band Rung Carl det skref.

Min faders svärd år godt, det biter i synnerhet på Moscowiter.

Det var en glädje till att slå, jag önskar. Kungen sett derpå«

Som mogna ax för lian strödde!

Mig tycktes nästan sjelf jag blödde.

Och brefvet jag till Stockholm for, min ära stir i pant derfor«

Uppt ögonblicken äro dyra.”

Så talar ban i feberyra, och dödsblek sjunker stridens väo flppå fredlig Ti udde ner igen*

hvem skulle ej beundra den lyckliga liknelsen mellan den sörjande skönheten 4 vid den sårade hjel-tens si 11V läger och den vilda tö*rnrosen vid Alci-des-rtbdttn på det af Barbarerna härjade Greklands ' klassiska jord! Hvem skulle«kunna utan rörelse läsa Axels tal i feberyrseln! Med det lifligaste poje erfar man, att den unge krigarn icke pr förlorad for verlden,*hvars njutningar han ännu icke sma-•kat, men hvars vedervärdig heter redan så hårdt irpbbat honom;Och Jif och do<! de stridde både øm ynglingeo, men lifvet vano; och faran småningom försvann ocb Axel kunde nu beskåda med sansad blick, fast skum och matt; den ängel vid hans sida satt.

Hon var ej som Idyllens Sköna r som gå ocb sucka i det gröna, en evig trånads konterfej, med lockar gula sisom solens;" och kindens såsom nattviolens, och ögon som Förgätmigej.

Hon var ett österns barn; de rika, de svarta lockar lågo lika en midnatt kring en rosengård, och glädjens mod, det enda sanna,

^tod stolt och ädelt på dess panna com segrens bild på Sköldmöns vård. Dess färg var frisk som konstnäm målar Auroras i en krans af strålar*.

Växt var hon som en Oread, och gången dansande och glad.

Och höga gingo barmens vågor af ungdomen och helsan häfd; en kropp af ros och lilja väfä* en själ idel eld och lågor: en sydlig sommarhimmel, full af blomsterdoft och solens gull.

Der stridde i dess dunkla oga en himmelsk och en jordisk Ibrand«

Hon blickade så stolt ibland

aom Jofurs örn ifrån det bogftfoch Ster som det dufvopar som Afrodites skyvaga drar.

Hvilken hänförande målning af den Ukrän« ska Sköldmön; Intet under, att Axel, den hittills för könet så kallsinniga Axel, röres af den skona Jungfruns Ömma omvårdnad, och att hana hjertas is småningom försmältes af hennes ögas solskensstrålar. Skalden Varnar hjälten för faran med följande ord:

O! Axel, snart är sårens smärta förbi, blott ärren återstå.

Ditt bröst det läkes utanpå,

men ack! hur går det med ditt hjerta?

Se ej så kärligt på den baud, som ständigt <jiaa sår förhand.

Den raarmorhvita hand, den fina, hon får ej hvila mellan dina*

JMer farlig är hon än i fjol vid Gahbaliken uti Bender de hårda Ottomanska händer med krokig sabel och pistol.

De roda läpparna, de friska, som Öppnas endast för att kvista om tröst och hopp* en andesång t det vore bättre att du (horde de åskor, som Czar Peter körde vid Pultava, ännu an gång.

Och går du kripg i sommarvarmen, än stapplande, och ilek och tärd, så stöd dig, A]xeJ, vid ditt svärd gcb icke vid don .runda armen,den Araar just beställt sig tå till Örngott, att få hvila på.

och derpå Ta '^r hnn si* med denna sublima nw

vokation, till Kärlekens allsmäktiga Gudamakt;

O kärlek! jords och himmels under]

Du salighetens andedragt Gudomlighetens friska flagt i lifvets qvalmuppfjllda lunder!

Du hjerta i naturens brost, du menniskors. och Qucjars tröst!

I haf ve t söker droppen droppe, och alla stjernorna deroppe, de dansa ifrån ppl till pol en bruddans blott omkring sin sol*

Dit är ännu i menskans sinne en aftonglans, ett bleknad* minne af skönare, af bättre dar då hon ännu på b^rnbal var i himlen, i det blå gemakét med silfverkronorpa i taket, och sof, se*n hon sig dansat varm x hvar afton på sin faders arm.

Då var hon tik som bildningsgåfvan och hennes språk var blott en bön, och hennes hroder var hvar skön, hvar vingad bimlason derofvan.

Hen ach! hon föll hit ner, och seo, är icke hennes kärlek ren.

Dock bos den älskade hon känner ett drag af fbrdna himlavänner, hör derar stämma än en ^ån^

* vårem^eller skaldens sång«då glädés åter hib ties sihné

lik jfrämlingths från Schweitz, sd[to hÖr

fen hemlandston, som återför

håbs Ålpers bch håns barndoltos tnlhhe.

Nu fortgår berättelsen* rbleverad af deljufc Våsté idylliska skildringar af naturen och déri Vackra Vfiraftbnébs tjusande företeelser)

öet våf en afcori. ^vallen lig bch drömde på sin badd i vester* öcb tystå soni Egyptens pirestelr hegybté stjernorna sitt tåg.

Öcb jorden stod i stjerneqvälleh lycksalig Söm en hrud, som ståt ined kronan i de mörka hår* bch ler bch rodnar under pellen.

Af dagens lekar trött bch varm Najaden Stilla låg och myste* bch åftobfrodnah satt och lyste* bii präktig roi, i hennes haribé Mval- kärjeksgiid söm legat hunden bäir Sbleh sken, blef los och red på tnäfaähS strålar upp och ned tned pil och båge gebom lunden* den dunkelgröna äreport der våren nyss sitt iniåg gjorts \jt ekarna slog näktergalen* den sången klingade i daleri Så öm* så oskuldsfull, sä ren SoA bägbt qväde af Franzént Det va t söm öm naturen sade, ått nu sin herdéstund hon hade,så lifligt och så tyst äncjå; du kunde hört dess fajcrta slå«

I etl sådan stund, då Lunas smältande bild« lat uppmana till öm förtrolighet och1 h jer ta t s ut« gjtitelse mellan tvänne alskande, då dagslifvets omsorger icke roera trötta finnet'øofa förjaga de Ijuf-tare känslorna Ur den dödligea brost, då ddt öf-lrer hela naturen utbredda ltfgnet försätter själen i en upphöjd stamning,

Då glngo med förtjusta sinnen bredrid favarann de unga två.

Som brudpar vexla fingaf, så de vetlade sin barndoms minnefii Dan talte om de glada dar då i sin moders hus ban var det furUtimrade, det Voda, aom stod bland tallar högst i Nord, och om den kära fosterjord, de kära syskon, alla döda.

San talte om hur mången gång den gamla djupa kämpesång, de slinninbundna sagoskrifter\ hans längtan väckte till bedrifter, och hur i drömmen mången nätt en kämpe utaf stål, han satt på tolffotshoge gångarn Grane, och red som Sigurd Fofnisbané igenom Vafurlågor bän till Minnets mö, hvars borg på fjällen stod dammande i månskenskvällen

utiUti ett lutid af lagrrträrt.

Qvaft blef hans brost, qvaf blef hani kammar

ban flydd* mellan skogens stammar

och steg med barnslig glädje opp

till örnen uti furens topp,

och gungade för nordanvinden ;

det svalkar hjcrtat, svalkar kinden.

O! den som doge åka i den vagn af moln som far forbi, och draga fjerran öfver fjcrden långt faorrt uti den sköna verlden der Segern vinkar, Ryktet står med kransen förNden tappres bår, och der Kung Carl (han har allenast sju och ett hälft år mer än du) med svärdet plockar kronor nu, och, gudasköntt4 ger borrt dem genast.

Vid femton ir min moder höil

mig längre ej, med gråt jag föll

till hennes barm, och drog till Pohlcn.

| lägret sen mitt lif försvann, och troget som en vakteld brann det bland kanonerna och stålen.

Men såg jag fåglarna ibland som närde sina små och smekte, såg jag ett barn som låg och lekte bland blommorna vid bäckens rand:

.då syntes tomt mig krigets dujider och fridens bilder växte strar uti jnin själ, med gyllne ar,ro ed gbda barn«)

med gröna lunder*

Och vid en stilla hyddas dorr cn flicka stod, och qvällens flamma låg pt dess anlet, just detsamma jag stundom sett i drömmen förr.

Nu- pd en tid de bilder fara beständigt kring uti min själ: jag sluter ögat och likväl jag ser dem lefvande och klara, och flickan som står midt deri, hon är din spegelbild, Marie!" —

Denna teckning af den unga gossens käraste sysselsättningar, af ynglingens lifliga be^gfir att skörda fira pA stridens fält, af bans iefnad bland vapnens dåu och af det ideala af huslig lyeka i en älskad makas famn, hvilket derunder bildade sig så leende i hans ungdomliga fantasi, hör val till de Skönaste stycken den fosterländska skaldekonsten har att uppvisa; lika förträffliga, om icke ännu skönare, måste Ditt känslofulla hjerte finna det följande

Förvirrad svarade Maria:

”Hur lycklig likväl mannen är!

Den starke ingen boja bär, han bör från början till de fria, och farans tjusning, ärans glans och jord och himmel äro bans.

Men qvinnaos öde det är gifvet till mannens bihaog genom lifvet, förbindningen uppå b3*1* sår förgälen sedan de grott samman? hon offret ät, han offerflammansom präktig emot b i naten går. —

Min fader föll* i (karens härar, jag minnes knappt min moders hild, ocb öcknens dotter växte vild j detta slott, der tlafvcu ärar, i herrskarns nycker som han tål, sin egen uselhets idol.

Ett ädelt sinne måst« vämjas vid väsen, som så villigt tämjas.

$åg du uppå oändlig slätt vår sköna, vilda -gångarätt?

Som lijolten modig, lätt som hinden hon hörer ingen .herre till; med örat spetsadt står hon still, och vädrar faran, vänd mot vinden, och plötsligt i ett moln af dam hon jagar Öfver fälten fram, och strider sina egna strider med oskodd bof, och gläds och lider. J öcknens fria barn, hur sällt! bur skönt ert lif på gröna fält!

Så ropte jag och bad dem bida hvar gåtfg min gnäggande Tartar, ev betslad slaf, mig lydigt bar vid sina fria bröders sida; men skaran lydde ej och gick, förbi oss med föraktlig blick.

Odrägligt för min fria anda

b.lef slottets evigt enahanda,

och kriget har jag flitigt lärt

mol skogens ulf, mot bergens gamar

och ofta köpt ur björnens ramar

ett lif, söm 'dl blcf något vi »dt.Och huru naiv, huru sann är icke denna hekäo-

nelse;

Men aclf Natur, vi öfvervinna, ej dig: i hydda som på thron som sömmerska, som Amazon, din. qvinna blir ändå en qvinna, en ranka vissnad, om ej stödd, ett väsen hvartill hälften felas: hon har ej^sällhet, som ej delas, och hennes fröjd är tvilling född«

äfvensom mons Ijufva rederier och hennes ömms* allokation till det kringliggande landskapet, vitt« net till hennes fordna lugn och ystra lekar:

Det klappar i min venstra sida en oro, ljuf äodå att lida, en längtan till, jag vet ej. hvad, så smärtsam och ändå så glad.

Den har ej gränr, den har ej syfte, det är som om mig vingar lyfte fråu jorden, från det låga grus', till stjernörna,

till Gudars hus; och åter som jag fölle neder,

J kära varelser, till eder,

J trän som jemte mig växt fcpp, du kulle med din blomstertopp, du bäck med dina kärlekssånger!

Jag hört, jag sett er tusen gånger, men liknöjd som en bildstod ser, nu först, nu först jag älskar er.

Det är mig sjelf jag älskar minder, det är en känsla mera hög mer- ren än förr, alltsenDen ömma bekännelsen balles af blygsamheten tillbaka på lapparna, och

Här flog

en rodnad ofver jungfruns kinder och meningen som ej (ick slut uti en halfsuck taltes ut. —-

Kärlekens allmakt verkar allt starkare på de begge unga; snart firo de icke mera än ett lif, en sjal;

Och näktergalen' slår i skogen, och månen står bak skyn och’lyss;' och med cn lång, en evig kyss, som lifvet varm, som grafveu trogen upplöstes deras själar i en enda salig harmoni.

De kysstes som, när offret brinner, två flammor kyssas; de bli en, som strålar med ett högre sken och närmare mot himlen hinner.

För dem var icke verlden till och tiden i sin flygt stod still.

Ty hvarje stund i dödligheten af tiden mäts och har sin* gräns, men dödens kyss och kärlekens, dc äro barn af evigheten.

De lycklige! Om jorden all gått opp i rök, ej de sett flamman, och fästet kunde störtat samman, de hadc icke hört dess fall.

Som Söderns Genius och Nordensmed mund mot mund de hade stålf,

och icke vetat att de gått

till himlens salighet från jordens.

Denna salighet var ljuf,tunen den var <Jo$k bfott jordisk och, såsom all sådan, förgänglig. Snart vaknar hjeiten ur kärleksruset, påminner sig sin pligt, beslutar att uppfylla den, men svär tillika sitt andra jag kärlek och trohet in i döden:

Tillbaka från sin himmelsfärd kom Axel först. ”i\u, vid mitt svärd, vid Norden» ära, vid dc stjernor som stå likt hvita hrpstärnor och lysa genom lunden in! för jord och himmel är da mir.

O! den som långt, rätt långt från striden i någon vänlig dal, d<r friden emellan bergen bosatt sig, fick lefva och fick dö med dig!

Men ack! en ed, en ed mig binder.

Med hotfull blick, med bleka kinder hon lägger stum^sin^kalla band emellan våra bröst i brand.

Förskräcks ej: än kan'‘all» förbytas, den ed vill lösas, icke brytas.

Jag måste hän. När Maj härnäst oss bjuder på sin blomsterfest, då är jag säkert bär tillbaka, då hämtar jag min brud, min maka.

Farväl, du bälften af min sjal, farväl till dess, ett långt farväl!”Det fattade betJutet utfores genast. Axel slifcé* sig «f d?n huldas armar gfoch skyndar att trotsa nya faror:

Med dessa ord han bort sig vänder, han tar sitt halte, tar sitt svärd, och börjar oförskräckt sin färd igenom Czarens hundra länder.

I skogen göms han, dagen lång, men natten om han styr sin gång allt efter himlahvalfvets kärna vår Nords orubbeliga stjerna, och efter Carlevagnen huld' som icke vet af nedergången, den vagn med blanka tistelstången^

med bjulspik smidda utaf guld.

Så kom han genom tusen faror emellan fiendernas skaror till Mälarns kungastad, der allt med undran hor den djerfves frälsning » och lemnade båd bref och helsning i Rådet, som Kung Carl befallt.

Deh Ryska skönheten, skiljd från sitt bjer-tas vän, framlefver de sorgligaste dagar.

'Emellertid i öde salar Maria suckar Axels namn»

Hon suckar det i skogens famn och lär cfcss ljud åt berg och dalar.

Ett söderns barn, fortares hon af den lågande passionen, som ännu mera stegras af svartsjukans griller:

”11 vad var for ed som honom band?En flicka i hans fosterland, en äldre kärlek? Ges det mera än en? »mitt li jer ta jäfvar (lera.

Du snöbetäcktä Nordens rao, en af oss begge måste dö!

Du känner icke söderns lågor.

Långt bakom diua frusna vågor, långt bakom dina fjällars snö jag söker dig, du måste dö.

Snart tager dock hennes eget hjerta den frånvarande väonen i försvar:

Dock — kom ej Axel ifrån Norden som barn? han såg ej fosterjorden sen dfcss, och långt från lägrets gny den skygga kärleken plär dy.

Ack! intet svek, blott tro och heder bo på, en panna hvälfd som hans.

Jag såg ifrån hans ögas glans i botten pA hans hjerta neder, som dagen ser i botten på en källa frisk och silfverblå.

Men då tvifvelsmålen åter uppstiga i ben« nes själ och smärtan tvingar henne att klaga

Hvi dyr du* då? Hvad förestafvar din ed? Att krossa detta bröst?

Hvad — men i rymden dör min röst, en enka suckande bland grafvar, en dufva som med klagan far kring jord och himmel utan $Var.

Ack!'tt Sr

Ack! skögår susa, boljor riritoä emellan ^oss, han hör mfg'ej.

fattar hon ett raskt beslut -9 värdigt den inodigö toö, som Var bestämd till taaka åt en af det Svenska Lejohhjeflas tap prä Väpnare i

Hvad? dm jig följde honom? Nej det passar icke för ed qvinnå.

En qvintta? Hvem vet det? Jag bär ett svärd» och mannen färdig är.

Med faran ha* jag of(a spelat ^ om lif och död» ett lärnittgskastt Vid gångarn< är jag välten fait» och aldrig än.mitt löd bar felat.

Den tanken ger en Gud mig in» tiet Axel, Axel, är dö mitt.

Jag söker dig i högd Nordett» jjag soker dig kring hela jorden $ från dal till dal, från strand till'strand> och eden från din mund jag tvingar.

Tag mig> n krig, på dina vingar öcb sätt mig hed i' Axds land."

ftådigt bade Aocel utfört sin föresats t önnli beslutsammöre Verkställer Muria Sin» aflag-ger d«n jungfruliga dragten och påtager en krigares tunga rustning:

Sä sagd t, så gjordL beslut Och handling

är ett hos qvinnan. Sin förvandling hon skyndar.. Under krigarns hatt hon gömmer sina lockar* nått*

pen rika barmeo snors i kyller* med krut och bly bon rense In fy lier > ock öTver skuldran, mjcM och fin* hangs fodens synror, en kärbio*

Ur gördeln, känd af Grekens fabel, nerblixfrar nu en krokig sabel, och rundt kring läpparna boo drar tn skuggning som skall skägg betyd»: det var som om du ville prydå med sorgeflor ett rosen par. fion liknade, med svärd och bälte,

Gad Amor sjelf förklädd till hjolle# som Clinias son *) de o målad bar pi skölden blank- och spegelklar.

Hvilken kraft, hvilket oefterhärmligt bebag

i de åtskilliga liknelserna och tropdrna, hvilken sanning i bela denna tirad, Sfvensom i den föl* jan de afskedshelsningen till fadershuset och be-sk ri fn ingen på det nyfödda Petersburg med Mo* skoviternas rustningar emot Manhems försvarares

'Farväl, du faderlrga boning!

En gång med kärlek och forsoning fag kommer väl till dig igeft.

Nu kan jag icke längre dröja, tag mig, o natt, uti din sloja ' och för mig till mitt hjertas vän,"

Dér låg red då pi vundna stränder x ögonvrån af somnad Nord Czar Peters stad, dit nu en jord

*) Alcibiades,de pantförskrifna kronor sander«

Då rar ban ringa. I sin vik lian låg an nyfödd drake lik.

Men arten röjdes hos den angå som ringlar sig i solvarm sand; ren kokar giftet i hans tand, ren bväser han med kiufven tunga.

Der Ustades mot Svea strand en flotta då med mord och brand.

Dit styrer mi Maria färden och mellan farorna och svärden bon framttår och en plats begär på flottan emot Nordens skår.

En höfdrng för de vilda hopar betraktar henne skarpt och rojtar:

Mer farlig syns du, ungersven, for Nordens mör än för dess män.

Hvart helst emot dem vi dig skipke, i skägget gripa de dig icke.

Men kriget kan du lära dig af dem i grund: det är ett krig på lif och död; men öfver båda Gud ensam och St. Niklas råda.

Som vi se, begagnar bjeltinnan sig1 af dessa rustningar, för att komma Öfver till Svearikes •kärgård; med co tropp Rys9*r landstiger hon vid Sotaskar, denna i .Sagan sé namnkunniga »ort, hvaraf äfven vår inspirerade Skald leronaf* en kraftfull tkildrjog:

Och seglen svälla, kölen far i skum utöfver östervågor, och snart i aftonsolens lågorstå Svea» berg; än stå de gvar hland böljornas ocb tidens tummel,

Naturens gamla jettekummel.

De landade vid Sot askär, en strand för trogna bjerlan kär,

|)er skiljdes fordom sista gängen nng Hjalmar och skön Ingeborg« der dog hon sedan niaf. sorg när kämpen var till Qden gängen« ocb hennes ande sitter än på klippan, sörjande sin vän.

Du Nordens Dencas, Norden glömmer ditt namn, i sagans dar berömdt, toen Hjalmars dödssäng*) dig ej glömt,

Och ekaidens bröst dig evigt gömmer, —i

Nu härjar dödsengeln vidt och bredt, om kring på kusten; Ryssarne rycka allt längre in det utan försvar (emnade landet;

Men redan brinner by vid by, och barnen skrika, ^vinnor fly; de känna väl den Hyska fejden, och klockorna gå rnodt i nejden båd natt och dag förutan bo: men ack! de väcka ej de döde,

Ve dig, du arma land, du öde, i grafven dina kämpar bo!

Dock samlar ännu landets fara «f gubbar och af barn en skara

*) Hervam-Saga c, 5,

ilmed svärd, fotu pl Germaniens fäll tjent under Gustaf Adolfs fana ocb hillebarder, segervana den tid de g ing o öfver Belt, och en och annap nouskedunder med rostadt l£s ocb itäqdt tunder.

Det var hvad Svea ägde då én ringa hop, och illa väppad, men utan tvek/m* utan häpnad den gick mot fienden ändå.

Men icke man mot man han strider, sitt moln ban vidt kring fälten sprider, och ljungar ifrån klippans, topp dit intet mod kan tränga opp, och döden slår beständigt neder ohämtttd i de »glesa leder,

Men i Ödets bok var beslutad t; att det ga to-Ja Maphein ej skulle falla ett rof .för harbariska border; ännu Iefyer en hfelte, beredd att ined sitt blod heséglo sin varma fosterlandskärlek: Ax<tl skyndar till striden, och genast förändras utseendet;

Då kbtnnofer tom den« vrede Thør med hammaren, med mandomsbältet,. så kommer Axel öfver fältet der Qykten-tsiMds cftb fasm bor, en bjelpeps epgel sänd » nöden: i hans hröst är etål* hans *rm:är dödtQt Han ordnar striden* Hit och dit han flyger» appå gåogarn hvit*

^tån, Svepskar, tinten edm leder,Kung Carl hår slicVjt mig till Eder* hans lielsning jag till Eder bär,

Gud och Kung Carl vår lösen är.

”Gud ocb Kung Carl*’ kring fältet skallar; de hora när den tappre kallar, ocb klippan, bvarifrån döden gick, ir stormad i ett ögonblick.

Då slgckna alla afgrundsgapen, och fältet s|s med lik och vapen, ocb svärdet rasar blindt, ment tryggt, i nackeo på den vilda flykt, och häpne skynda röfvarbanden mod kapadt ankartåg från stranden.

vStiiden är "utkämpad, allting är åter tyst, •altens milda Gudinna oedgjuter sitt ljufva sken Öfver den bloddränkta valplatsen. Men Axel kan ej finna ro: bedröfvad vandrar hanomkriog bland de fallna offren och anställer sorgliga betraktelser, livartill den förfärliga taflan erbjuder honom ett rikt ämne. Detta skildras af Skalden med fal ja o* de subliqm episod;

' Ett mättadt rftfdjur lik låg ren den slagtning still ocb sof på fiUtct» och månen gjöt från bimlatäitet ner på forodeben sitt sken.

Langs utmed nattomböljda viken Går Axel suckande bland liken.

De ligga parvis, man vid man, hur hårdt omfamna de bvarao!

Vill du ett trofast famntag skåda se ej på, kärlekens, der båda.otoarma ömt hvaran och le: gå på ett slagfält hän och sé hur hatet, tinder dödens smärta» sin ovän trycker till sitt hjerta.

Ack1 kärlekens och glädjens rus de flykta som en vårvinds sas, men hatet, sorgerna och noden de äro trogna uti döden.

Axel störe-s i sina betraktelser af hvad haft minst kunde vänta sig: af sin älskarinnas stämma

Så suckar han, och plötsligt hör en stämma klagande i natten:

Jag törstar, Axel, gif mig vatten, och tag mitt afsked förrn jag dör.

Vid denna röst» .den välbekanta* han störtar fram hland klippor branta och ser — en okänd yngling, stödd mot berget, sårad och förblödd,

Men minen går ur moln, och lyser på hleka anletsdrag: di ryser, dä skriker han med fasans ton $ o Herre Jesus, det7 är bon!

Vi veta tedäii, att Mariä beslutat sftka upp sin ålskare: huru hon verkställt sitt beslut, derom upplyser oss ska Ide o sålunda:

Ack! det var hon. Med kufvad smärta hon hviskar, med en rost så matt:

"Godafton, Axel, nej godnatt, ty döden sitter vid mitt bjerta.

Spörj icke livad som hit mig fört,min kärlek blott har 4n«g förfört. Ack! när don länga natten skymmer* och menskan *stlr vids grafvens dörr, hur annorlunda dä* än förr syns lifvet och dess små bekymmer, och blott en kärlek skön som vår tas med när man tril himlen går.

Den ed du svor jag ville vet», nu skall jag den bland stjernor leta* der står hon skrifven* jag skal\ se din oskuld lika klart som dé. —

Jag vet jag handlat oförsigtigt, jag. vet du sörjer mig upprlgtigt; förlåt mig^foV min kärleks skull* hvar tår du fäller på min muIL :

Jag bar ej bror‘j ej far , ej moder * du var mig far och mor oöh broder, du var mig ätit — o A tel svät i döden, att du har mig kär.

Du svär! hvi skdlle jag väl klaga?

Det skönaste utaf din laga har lifvet mig förtäljt* Ditt tno får hön ej vid ditt hjetia dö?

Och blir ej hetines stoft fötVaradt uti det land du nyss försvarat?

Se* Axel, Öfver månan far ett moln, när det försv-unhit har då är jag död* då sitter Anden förklarad på deti fjcrran straqdett^ och beder godt för dig, och Ser med alla himlens ögon tter..Mes sitt en ntttnfcfc rot pi grafven ock nir bo» dör, i Mob begrafvtu» det solene barn, link få din mii som sof ver under Nordens snö.

Dess blomstrlngsdagsr voro konrta.; se Axel, nu ir nobel bortas farvil, farväl l" —• £u enck boa drog, och kramade hane band, ock dog.

i

Hvilket. Ögonblick for den känslofulle Axel! Också bade det på bonom den förfarligaste verkan: förståndets forlast. Katastrofen tecknas af Poeten med dessa melankoliskt bäoryclaude drag:

Då steg frfin underjordens Koder ej döden, men bane yngre broder, det bleka Vanvett opp, som går med vallmokrans kring spridda kår, pcb ömsom stirrai* mot det boga, och ömsom ner till jordens grund, med löjet kring forvrideu mund och tårar uti balfslickt öga«

Vid Axels kufvnd rörer det, och sedan irra jemut boos fjlt-kring grafyen, som i. ferotidstagan den döde kring sin gömda skatt-, och strabden körer dag och natt kaos röraode, b ans hemska klagan.

"Var tyst, var tyst, du bölja blå!

Du får ej så mot straodeu slå.1 Du störer endast mina drömmar;

åjag 2iliar idé dina ttremasar, d< skummande, med blod ibland, du forer dödén till min strand.

Här lig eo yngling nyes och blödde, hant. graf med rosor jag beströdde, ty han var lik, jag Vet vil hvem: till våren för jag henne hetn.

De säga mig att jorden söfver min hrs och gräset väter öfver det trogna bröst', det är ej sant:

, hon satt i natt på klippans brant. Blek var hon som man döden målar j det kommer sig af månens strålår, och kall om läppar och om kind, det kommer sig <af nordaoviud.

Jag bad den älskade.att staona, hon strök hed fingret på min panna det var så tungt, så mörkt i den: då blef det

åter ljus igen.

Och' fjerrjin utur öster klarna de dagar, ack! de hädanfarna: de sköna dar, de himmelsblå: hur säll var stackars A t el di!

Oer stod ett slott i -.lunder, gröna} det slottet hörde till den sköna Jag låg i skogen mördad nyst,

Hon gaf mig lifvet med en kyss, hon gaf sitt hjerta åt mig arma, det rika bjertai, och det varma.

Nu ligger det och fryser i förvissnad hatm — det är förbi!

J stjernor som pi himlen brinnenjjag ber Er, slocknen och fSrstfnnetr!

Jag vet enmorgonst jerna god, ner gick hen i ett haf af blod«

Det luktar blod ännu från stranden och blodig är jag sjelf på banden*'? - ~ ~

Så klagar han på Sötaskär.

När dagen tändes är bah det, när natten säfrks går han ej åter2 han sitter ständigt der och gråter.

En morgon satt han dod vid sjon, med händern knäppta hop till bön, och tårar, på den bleka kinden halfstelnade i margot)vinden; och emot grafren der bon låg ännu det* brustna ögat såg.

Har du, min Vän! någonsin sett en mera förtjusande teckning af vanvettets, det af sorgen föd«* da vanvettets utbrott? Jag för min del anser detta stycke för dét mäst fulländade af hela för* träffliga'dikten; men ur stånd att med orden vt-* tra mina känslor, instämmer jag här med skalden då han till slut säger t

Så världen saga som jag« borde; hur djupt, har ömt hon^ då mig rörde! Fast tretti vintrar snögat se'n, hon lefver i mitt hjerta än. (

Ty med bestämda drag, med skrapa, de bacndomsbilder tryckta ståm

i »kslddus sjil: tet h de imI son Aslog i Kling Hejser* barpai till dess, soa ben, de trHi (ram forridinde sin gudastam ned prlgtig drlgt, m«d later bog*, ocb gnllgalt Mr ocb* kungligt Sga *), Ack t, barnets bvinnel biagec fall ned lyror af det roda gull, ocb allt hrad mannen diktar sedan, son hjeltar stort, som blonnor smilt, i skönare gestalter gitt forbi bens barndomsöga redan»

Aonn ibland pär vakteln sUr melodiskt i den grfina rår, ocb minen gir nr österhafven, en vilnad stigande nr grafven, och milar dalar», milar berg bedrÖfligt med de dödas färg; di susar det uti mitt ora, di tycker jag mig ännu hora de gamla, välbekanta ljud on A^el ocb hans Ryska brud.

♦) VoUunga-Sagan c, 5a»

For att göra Dig till viljes, har jag här nedskrifvit dessa fl reflexionerj svaga uttryck ufden beundran, som det mästerliga poemet hos mig väckt. Ett kritiskt bedömmande ligger för högt öfver min sfer, såsom oinvigd i den ädla skaldegåfvans mysterier; men jag har gifvit hvad jag förmått, och uttalat min känslas mening, lika skiljd från begäret att smickra som från okynnet att tadla stora snillens alster: ett fel, som så ofta träffas hos nutidens lärda och olärda genier.